

De RI&E, wie kent 'm niet?

Het maken van een RI&E voorkomt boetes. Maar veel belangrijker nog, het is een eerste stap om risico's aan te pakken en ziekte en verzuim te voorkomen.

Tanja de Jong

De risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) is al sinds 1 januari 1994 verplicht voor alle bedrijven (uitgezonderd zzp'ers). Het plan van aanpak is een onderdeel van de RI&E. Dat staat in de Arbeidsomstandighedenwet of kortweg Arbowet. Met behulp van de RI&E krijg je voor jezelf scherp waar je mee aan de slag moet en op welke manier. Het plan van aanpak vertelt je welke stap de volgende is. Hoe staat het er in de praktijk voor met de RI&E? We geven een overzicht op basis van nieuwe cijfers uit de Werkgevers Enquête Arbeid (2014) TNO.

Hoeveel bedrijven?

In 2014 had 35 procent van de (vestigingen) van bedrijven een RI&E inclusief plan van aanpak. Dat is iets lager dan een paar jaar geleden: in 2010

gaf 40 procent aan te beschikken over een RI&E inclusief plan van aanpak.

Verschillen tussen sectoren?

De overheid, gezondheids- en welzijnszorg, landbouw, bouw en industrie scoren het hoogst (tussen bijna 49 procent in de bouw en ruim 81 procent bij de overheid) met RI&E-naleving. De handel, horeca, financiële en zakelijke dienstverlening (tussen de 20 procent in de financiële dienstverlening en 26 procent in de handel) scoort het laagst.

Groot en klein

Grote bedrijven hebben duidelijk vaker een RI&E (inclusief plan van aanpak) dan kleine bedrijven. Vooral bedrijven met minder dan 10 werknemers

hebben vaak geen RI&E. De RI&E-naleving is hier 28 procent, ten opzichte van 61 procent in bedrijven met 10 tot 50 werknemers, 78 procent in bedrijven met 50 tot 100 werknemers en 84 procent in de grote bedrijven met 100 of meer werknemers.

Komt de relatief lagere naleving doordat er in kleine bedrijven weinig risico's zijn? Dat kunnen we niet zeggen. Wel weten we uit onderzoek dat ondernemers van kleine bedrijven vaak een lagere risicoperceptie hebben en er meer van overtuigd zijn veiligheid en gezondheid onder controle te hebben. Daarmee is de overtuiging om iets te doen lager, men voelt de urgentie niet. En dat terwijl, als er iets gebeurt, de kosten voor verzuim en ongevallen relatief hoog kunnen zijn voor kleine bedrijven.

Motieven

Daarnaast zijn er andere motieven waarom bedrijven geen RI&E hebben. Zoals de tijd en kosten die ermee gemoeid zijn. Ook kan de financiële crisis (toegenomen concurrentie, omzet onder druk) een rol spelen bij de dalende trend in de naleving. Hier volgen drie redenen om stil te staan bij gezond en veilig werken.

1. Je doet in de auto toch ook je gordel om?

Veel oplossingen om veilig en gezond te werken zijn zo eenvoudig als een gordel omdoen in de auto. Je stapt in, doet je gordel om en rijdt weg, een automatische handeling. En herken je het unheimische gevoel als je geen gordel om hebt? Zorg dat veiligheidsmaatregelen op je werk net zo'n automatisme worden als het omdoen van je gordel. Daarmee heb je zomaar 90 procent van de risico's afgedekt.

2. Familie en vrienden hebben je nodig.

Natuurlijk wil je vanavond graag, met al je vingers en met genoeg energie, weer thuis komen om er nog een gezellig avondje van te

HANDIGE TOOLS EN CHECKLISTS

- Heb je de RI&E en het arbobeleid op orde? Doe de Zelfinspectie 'Arbo op orde!' van de Inspectie SZW.
- Ben je RI&E-plichtig? Moet de RI&E getoetst worden en hoe gaat dat? De folder 'Wat iedereen over de RI&E moet weten' geeft antwoord op deze vragen.
- De RI&E-instrumenten: check of er een (erkende) branche-RI&E beschikbaar is.
- In de brochure 'Aan de slag met de RI&E' staat een stap-voor-stap handleiding voor bedrijven.
- Is er geen branche-RI&E voor jouw bedrijf? Dan kun je gebruik maken van de Algemene MKB RI&E. Is er sprake van kantoorwerk? Dan kun je gebruik maken van de recent ontwikkelde Algemene Kantoren RI&E.
- Met de Quick Scan Bewust Ondernemen ontdek je binnen twee minuten of je een bewuste ondernemer bent en krijg je ook concrete tips.

maken met je familie en vrienden. Veilig en gezond werken draagt bij aan je algehele gesteldheid, zowel mentaal als fysiek. Zo blijf je meteen een leukere persoon voor je omgeving.

3. Omdat je houdbaarheidsdatum nog lang niet is verstreken.

De kans op een dodelijk arbeidsongeval is niet zo groot, maar sluipmoordenaars liggen op de loer. Langdurige blootstelling aan bijvoorbeeld trillingen, werkdruk of schadelijke stoffen veroorzaakt op de korte termijn geen of nauwelijks klachten, maar de gevolgen op de lange termijn zijn niet te onderschatten. Je wilt toch nog een paar jaar langer mee?

Op www.rie.nl is nu ook een speciaal onderdeel 'voor werknemers'. Wat kunnen zij doen?

Praktische tools

Het Steunpunt RI&E-instrumenten stimuleert het maken van een RI&E in bedrijven en in het MKB in het bijzonder. Dit doet het door de bekendheid en beschikbaarheid van (veelal gratis) branche-RI&E-instrumenten voor bedrijven te stimuleren via www.rie.nl. Bedrijven kunnen die instrumenten makkelijk zelf gebruiken. Vooral voor kleine bedrijven hoeft het invullen van een RI&E niet veel tijd te kosten. In een paar uur ontstaat al een goed beeld.

Daarnaast draagt het Steunpunt zorg voor erkenning van branchespecifieke RI&E-instrumenten die door de sociale partners in de branche zijn gemaakt en beoordeeld. Zo kun je als bedrijf met maximaal 25 werknemers voldoen aan de RI&E-verplichting zonder RI&E en plan van aanpak te laten toetsen door een gecertificeerde arbodeskundige. Dit bespaart kosten.

Op www.rie.nl kunnen bedrijven informatie vinden over hun RI&E-verplichting en al hun vragen daarover stellen. Het Steunpunt is een werkgroep van de Stichting van de Arbeid en is tot stand gekomen met subsidie van het ministerie van SZW. Het secretariaat van het Steunpunt RI&E-instrumenten is ondergebracht bij TNO. ➔

GEZOND EN VEILIG WERKEN OP KANTOOR

In Nederland verricht ongeveer een half miljoen bedrijven alleen kantoorwerk. Denk aan de zakelijke, financiële en ICT-dienstverlening. Wat deze bedrijven bijzonder maakt, is dat er geen grote veiligheidsissues spelen. Hierdoor is de urgentie om met veilig en gezond werken aan de slag te gaan relatief laag. Dit betekent niet dat er geen risico's zijn. Naast de meer zichtbare belasting die kan leiden tot ziekteverzuim – denk aan beeldschermwerk en langdurig zitten – blijken werken onder hoge druk, agressie van klanten en discriminatie grotere problemen dan we eigenlijk zouden willen. Psychische aandoeningen vormen de meest voorkomende beroepsziekte.

Welke risico's spelen er op kantoor?

- Van de mensen in administratieve beroepen ervaart 24 procent hoge tijdsdruk (beeldschermwerk).
- Maar liefst een derde van het (deels) werkgerelateerde ziekteverzuim hangt samen met psychosociale arbeidsbelasting (Factsheet PSA).
- TNO berekende dat de kosten voor doorbetaling van werkgerelateerd verzuim voor 58 procent voor rekening van PSA komt (Arbobalans 2014).
- Het Steunpunt RI&E heeft de Algemene Kantoren RI&E gelanceerd. Met behulp van dit instrument kunnen bedrijven gratis en snel hun risico's in de kantooromgeving inventariseren en meteen een plan van aanpak maken om die te beperken.